

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук;
Король С. М., канд. політ. наук;
Куліш А. М., д-р юрид. наук;
Лобко Н. В., канд. іст. наук;
Нестеренко В. А., канд. іст. наук;
Піскун В. М., д-р іст. наук;
Семенов В. М., канд. наук з держ. упр.;
Сухонос В. В., д-р. юрид. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 11 від 11.05. 2017 р.)

**Суспільно-політичні процеси на українських землях:
історія, проблеми, перспективи** : матер. IV Всеукр. наук.-
практ. конф. : у 2 част. (Суми, 19 травня 2017 р.) / ред. колегія :
В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов та ін. – Суми : Сумський
державний університет, 2017. – Ч. 1. – 100 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 703 від 5 грудня 2016 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

Отже, сьогодні так само молодь гостро реагує на політичні і соціальні процеси, бере активну участь у волонтерстві. Наразі стоїть питання про можливість трансформації та відновлення деяких складових студентського будівельного руху в сучасних умовах.

---

1. Професіоналізація управління освітою: політика Чеської республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gu.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18649.

2. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика: [монографія] / Т. М. Сорочан. – Луганськ: Знання, 2005. – 384 с.

3. Малиновський В. Я. Державне управління: [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Луцьк: ред.-вид. від. «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 558 с.

4. Оболенський О. Ю. Державна служба : [підручник] / О. Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2006. – 472 с.

НЕДАЙХЛІБ О. В.

(Сумський державний університет)

СТАН ПОХОРОННОЇ СПРАВИ ЯК ОЗНАКА ЦИВІЛІЗОВАНOSTІ СУСПІЛЬСТВА

Цивілізоване суспільство, засноване на засадах розуму і справедливості, характеризується багатьма зовнішніми проявами культури людини і соціуму. В залежності від ступеня розвитку культури суспільства та професійної культури співробітників спеціалізованих служб залежить рівень гуманізації соціально значущих послуг, зокрема, – у делікатній сфері похоронної справи.

Похоронну справу можна розглядати як сферу діяльності, до якої входить надання ритуальних, юридичних та інших

супутніх послуг, пов'язаних з організацією та проведенням похорону, а також створенням та експлуатацією об'єктів похоронного призначення. Похоронна справа практично в будь-якому суспільстві була і залишається важливим пластом культури, несе на собі відбиток відповідного світогляду, традицій, панівних моральних норм, прикладного мистецтва, технології, соціально-економічного устрою. Люди завжди пишалися пам'ятками історії та культури свого народу, своєї країни, створеними їхніми пращурами, предками, чий прах покоїться в землі. Шанобливе ставлення до пам'яті минулих поколінь вимагає збереження пам'яток культури, не дозволяє байдуже дивитися на убогі розорені могили, неестетичні надгробки, занедбані цвинтарі, які, по суті, є матеріальним втіленням бездуховності. Звичайно, одного співчуття недостатньо. У похоронній галузі маса проблем, які вимагають якнайшвидшого вирішення і фінансової підтримки. Що це за проблеми?

По-перше, відсутність належного державного регулювання в сфері ритуального бізнесу. Як відомо, твердження про те, що «риннок сам все відрегулює» не завжди є виправданим. Сьогодні держава повертає собі повноваження в найбільш чутливих галузях економіки. Похоронна справа – це теж одна з таких сфер економічного життя країни. Вона, так само, як і інші галузі, піддається впливу об'єктивних економічних законів. Немає сумнівів, що в похоронній справі прийнятна будь-яка форма власності, аби справа велася належним чином. І це особливо важливо в аспекті захисту прав і законних інтересів громадян, зокрема, забезпечення доступності для всіх верств суспільства права на поховання та гідні похоронні послуги. У зв'язку з цим, розробка та затвердження нових стандартів і критеріїв оцінки діяльності похоронних компаній є одним з найбільш актуальних завдань. Державне регулювання повинно орієнтуватися на надання рівних

сприятливих можливостей для всіх, хто працює в похоронній сфері, в повній відповідності до закону, і забезпечує якісні похоронні послуги, що відповідають стандартам, які висуваються суспільством і споживачами.

Водночас, концепція розвитку галузі повинна включати не тільки цілі і завдання, але й багато інших пунктів, зокрема, ресурси, матеріально-технічну базу, кадри, наукові дослідження. Критерії оцінки діяльності як галузі в цілому, так і окремих підприємств, мають бути науково обґрунтованими, враховувати екологічні нормативи та економічні показники

Ще однією проблемою є підготовка кадрів. Працівники похоронної служби мають професійно вирішувати проблеми осіб, які звернулися до них. Вони зобов'язані знати та організовувати похоронні обряди, вміти ненав'язливо запропонувати людині всі необхідні атрибути для похорону, запросити священнослужителя, вміти багато іншого, аж до психологічної підтримки родичів покійного. Похоронні агенти повинні співпрацювати з лікувальними установами і моргами, щоб правильно визначити час і замовити, в разі необхідності, бальзамування. Вони мають враховувати вимоги споживачів до якості виробів і надання послуг похоронного призначення, вміти взаємодіяти з представниками влади. Все це під силу тільки добре освіченим, спеціально підготовленим для роботи в похоронній галузі людям. В Україні наразі бракує такої школи. Крім того, звичайно, необхідні підручники – посібники з основ похоронної справи. Останнє хотілося б підкреслити особливо, адже похоронна галузь сьогодні об'єднує понад двадцять професій, однак не має інтегрованої системи навчання працівників.

Гострим є питання фінансування похоронної галузі. Кладовище – це таке ж підприємство, як і будь-яка інше. Без грошей воно не може існувати гідно. У той же час, поки витрати на похоронну справу включені в бюджет житлово-комунального

господарства [1], вести цю справу на сучасному рівні важко, оскільки в цій галузі – завжди дефіцит бюджету.

Окремо стоїть проблема екології поховань. Похоронна зумовлює низку факторів впливу на навколишнє середовище та людей. Зрозуміло, суб'єкти господарювання в сфері похоронної справи не здатні досліджувати еколого-біохімічні аспекти своєї діяльності. Оскільки відповідно до ст. 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України є обов'язком держави, то і екологічна безпека кладовищ має виступати об'єктом посиленої державної уваги. Як зазначає В. М. Давиденко, екологізація кладовищ полягає в тому, щоб грамотно визначати місце для облаштування нових, а вже існуючі перетворювати в заповідні меморіальні парки, засаджуючи їх довгоживучими деревами (дубами, липами, соснами, ялинами). Можна розробити спеціальні плани-проекти облаштування кладовищ з такою метою, щоб вони були окрасою населеного пункту, затишним місцем спокою і доброї пам'яті. Цю роботу бажано спрямовувати як важливу екологічну, соціальну, етично-моральну і культурну [2, с. 11].

Таким чином, удосконалення матеріальної бази, державного регулювання і підтримки в такій відмінній від інших сфері життєдіяльності людини, як похоронна справа, є надзвичайно важливим не лише в економічному розрізі, але і для розвитку соціально-психологічних, духовних і моральних засад суспільства.

---

1. Стан галузі поховання в Україні за 2016 рік. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-divalnosti/zhkh/terretory/stan-galuzi-pohovannya-v-ukrayini-za-2016-rik>.

2. Давиденко В. М. Екологічні проблеми сьогодення / В. М. Давиденко // Наукові праці. Екологія. Вип. 220. Т. 232. – С. 10-12 [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://ecology.chdu.edu.ua/article/download/63156/58560>.